

15. september 2006

EM 2006/1

Landsstyreformand Hans Enoksen's åbningstale
(Landsstyreformanden)

Ærede Landstingsformand, ærede Landstingsmedlemmer og ærede borgere i Grønland.

Kære medborgere, vi må kræve mere af os, såfremt vores kære land skal udvikles positivt hen mod selvstyrende Grønland.

Lad os, i stedet for at vente på andre, i fællesskab organisere os med henblik på at vort land bliver får selvstyre, således at vort elskede land bliver et godt sted at leve i for vore efterkommere. I stedet for at fokusere på andres fejl, lad os organisere vores kommende selvstyre ved tage udgangspunkt i os selv.

Vi har alle et medansvar og må deltage konstruktivt, politikerne kan ikke alene forme fremtiden.

Landsstyret vil i de kommende år, ovenpå det igangværende arbejde, komme med omfattende tiltag, med henblik på at dårlig levevis, præget af stort alkoholforbrug, hashmisbrug, ludomani, selvmord blandt os, misbrug af andre helbredsskadelige euforiserende stoffer, seksuelmisbrug af mindreårige og misrøgt af mindre børn, der tærer på kræfterne hos familierne, kan erstattes med god levevis.

Vi siger alle samstemmende, at vore børn og unge er Grønlands fremtid. Lad os alle hjælpe hinanden således at vore børn og unge får en bedre holdning end os. Lad os være fælles om at vise, at der også kan leves på en anden god måde, lad os erstatte dårligt levevis, usundt og trist levevis med sund levevis der skaber glæde.

Ved Landstingets efterårssamling påbegyndes et arbejde i Landstinget, der vil have stor betydning for det grønlandske samfund. Under Landstingets efterårssamling vil vi tage beslutninger, der er vigtige for Grønland og for borgernes hverdag.

Vi har her i salen et ansvar og forpligtigelse for hvordan det grønlandske samfunds vilkår samlet set skal behandles samt tage stilling og tage beslutning på hvordan fremtiden skal formes for Grønland.

I koalitionsaftalen er der mellem koalitionsparterne enighed om, at den politiske ledelse i de næste fire år skal forløbe i gensidig ærlighed, respekt og stabilitet, og det politiske samarbejde skal foregå gennem gensidig forståelse, og at dette skal danne grundlaget for samarbejde både i Landsstyret og i Landstinget

Kort sagt sætter koalitionsaftalen fokus på, at vi skal videreudvikle vort land i samdrægtighed med henblik på at sikre, at borgerne kan få trygge levevilkår med tilstrækkelige kræfter i det daglige liv og med henblik på vores selvsstyre.

Landsstyret har med glæde konsateret, at borgerne med forhåbninger for en god fremtid og med gode resultater deltager aktivt i den politiske proces.

På trods af, at vi i hverdagen oplever problemer, skal vi alle udnytte borgernes ønske om at være med til at deltage mere aktivt i samfunds processen, således vi skaber et stærkt samfund.

For den fælles grønlandsk-danske selvstyrekommission, har det fra starten været planen, at kommissionens færdige betænkning skulle foreligge i disse dage.

Men den grønlandsk-danske selvstyrekommissions arbejde kommer til at vare længere, da det på grund af valget blandt andet har været nødvendigt at udskifte medlemmerne i den grønlandsk-danske selvstyrekommission. Nu forventer vi at arbejdet kan gøres færdigt om et års tid – og vi afventer alle med glæde resultaterne af dette arbejde.

Under mødet med den danske Statsminister i januar måned, drøftede vi at Grønland får nye pengesedler med særskilte motiver, ligesom der i Rigsfællesskabet Danmark, Færøerne og Grønland, er blevet indført pengesedler i Færøerne med særskilte motiver.

Landsstyret har med glæde indgået i samarbejdet, og det skal i indeværende Landstingets efterårssamling tages beslutning om, om Grønland med virkning fra 1. januar 2008 skal have egne pengesedler.

Vi som lever i Grønland ønsker at blive selvstyre, og vi har i mange år aktivt arbejdet for at vi i fuldt omfang får myndighed og ansvar for sager der vedrører os – og i denne sag har staten Danmark, som tidligere koloniherre over Grønland, med udgangspunkt i internationale FN bestemmelser, en forpligtelse til at støtte os i vores mål og medvirke til at bane vejen for selvstyre.

Ud fra det, jeg kan vurdere, og med fuld respekt for den kommende resultat fra den fælles grønlandsk-danske selvstyrekommissions arbejde, anser jeg det for vigtigt, hvordan et "selvstyrende" Grønlands stilling vil være i international folkeretlig forstand, og at der iværksættes en analyse om disse forhold under ledelse af Landsstyret – vi må klart vide, hvad de juridiske konsekvenser vil være, når vi tager bestemte skridt.

Kommunerne har igennem en årrække ytret ønske om at kommunernes kompetencer skal udvides, og netop dette er således blevet anbefalet af selvstyrekommissionen.

Nu er forarbejdet færdigt – efter at Strukturudvalget igennem to år har udarbejdet en betænkning, og færdiggjorde betænkningen sidste efterår, og igennem snart et år har vi arbejdet på at realisere dette arbejde.

Grunden til det er, at vi ikke længere kan acceptere, at vi bruger unødvendige mange midler til administration og service, den arbejdsdygtige arbejdsstyrke er faldende og som behovet for de forpligtelser, som vi alle skal være med til at finansiere, stigende.

Landsstyret har planer om at gennemføre en ændring af den omfattende administration og anden servicering der eksisterer mellem Grønlands Hjemmestyre og kommunerne, samt andre ændringer det offentlige service.

Trods den gunstige udvikling i landet indenfor flere sektorer må det konstateres at flere – og især de mindre – kommuner har det svært. Dette understreger nødvendigheden af, at Landstinget på dette års forårssamling besluttede at iværksætte arbejdet med en reform af hele den offentlige sektor.

Landsstyret har på denne baggrund arbejdet videre med reformen, og vil på denne samling fremlægge oplæg til en række beslutninger om bl.a. sammenlægning af de nuværende 18 kommuner til fire store kommuner.

Landsstyret finder det meget vigtigt, at der var opbakning fra Landstinget i nødvendigheden af at gennemføre en reform af den offentlige sektor og Landsstyret ser frem til et fortsat godt samarbejde med Landstinget i det videre arbejde.

Landsstyret noterede sig herunder, at Landstinget på grundig måde havde sat sig ind i Strukturudvalgets anbefalinger. Landstinget var i hovedtræk enig i Strukturudvalgets og Landsstyrets anbefalinger omkring sammenlægning af kommunerne. Landstinget pålagde samtidig Landsstyret, at undersøge alternative muligheder omkring valg af og etablering af sammenlægningsudvalg. Landstinget stillede også spørgsmål ved Strukturudvalgets forslag om, at bygdebestyrelserne erstattes af brugerbestyrelser.

Landsstyret har derfor bl.a. afholdt en bygdekonference, og samtlige deltagere fra bygdene samt samtlige borgmestre, der deltog i konference havde et klart budskab om at ordningen med bygdebestyrelser skal bibeholdes.

Under bygdekonferencen blev bygge- og anlægsområdet, trafikforhold og forhold omkring infrastrukturen samt forhold omkring fiskeri, fangst og landbrug ligeledes drøftet. Jeg vil derfor benytte denne lejlighed til at udtrykke min anerkendelse og tilfredshed med koncernen KNI A/S's deltagelse i bygdekonferencen. KNI A/S har under bygdekonferencen vist en vilje og forståelse for til forsat at forbedre de daglige forhold, som blev fremført fra bygdernes repræsentanter under bygdekonferencen, bl.a. trafikforhold, fragttransport, produktionsforhold samt administrativ servicering.

I denne uge har jeg drøftet det videre arbejde omkring strukturreformen med borgmestrene og kommunaldirektørerne. Landsstyret har i denne uge haft et godt fællesmøde med Kanukoka omkring bl.a. sammenlægningsudvalg, størrelse af valgkredse, samt opgaveudlægningen fra hjemmestyret til kommunerne. Jeg vil senere på samlingen orientere nærmere om dette.

Beslutningerne skal træffes så tæt på borgerne som muligt. Det er dog nødvendigt, at der etableres større kommuner, som kan sikre, at de beslutninger, som bliver truffet tæt på borgerne, også kan udføres effektivt og fagligt korrekt. Det er ligeledes nødvendigt, at borgerne sikres et bedre serviceniveau. Dette er bl.a. baggrunden for forslaget om, at de nuværende 18 kommuner slås sammen til fire store kommuner.

Det har været vigtigt for landstyrekoalitionen, at alle parter inddrages i arbejdet. Landsstyret har etableret et godt og konstruktivt samarbejde med Kanukoka, ligesom kommunerne er blevet hørt om Landsstyrets oplæg til denne samling.

Under Landstingets kommende drøftelser ser Landsstyret frem til at høre Landstingets tilkendegivelser om kommunesammenlægninger, opgaveudlægning, sammenlægningsudvalg, valgkredse og en række andre emner, der alle skal medvirke til, at sikre en mere effektiv og serviceorienteret offentlig sektor.

Når 18 kommuners kommunesammenslutning til fire store kommuner er tilendebragt forventer Landsstyret at den direkte kompetence og ansvar over administrationen af ca. 1 mia. kr. vil overgå fra Grønlands Hjemmestyre til kommunerne. Inklusiv i disse penge er ansatte, som i dag er ansat i Grønlands Hjemmestyre, som sammen med pengene vil overgå med deres stillinger under kommunerne.

Omlægningen i den offentlige administration er allerede påbegyndt indenfor skatte og afgiftssiden og er nu ved at blive realiseret.

Landsstyret tager nu det første skridt i fremtidens reformer for omlægning og effektivisering af den alt for store offentlige administration i dette land.

Det sker ved fremlæggelse af lovforslagene om omstrukturering af skatte- og afgiftsområdet, som et enigt Landsting i maj 2005 tilsluttede sig skulle gennemføres med virkning fra 1. januar 2007.

Målet er på samme tid at effektivisere, forbedre og reducere ressourceindsatsen. Ovenikøbet væsentligt.

Når vi skal det, kræver det - udover vilje og beslutsomhed - evne og mod til nytænkning. Altså opgør med hidtidige måder at udføre og lokalisere den offentlige opgavevaretagelse på. Kan og vil vi ikke det, får vi aldrig effektiviseret og begrænset den omsiggribende offentlige administration, og kanaliseret ressourcer og midler over på nødvendig udvikling og økonomisk selvårenhed. Vi skal først og fremmest gøre op med forventningen om at al offentlig administration fysisk skal være fuldt til stede alle steder. Det er til eksempel ressourcepild, hvis der skal være et fuldt bemandet skattekontor i hver by og bygd.

Vort land er integreret i resten af verden. Vi er med i verdenssamfundet. Selvom vort land har en særlig geografisk placering, berøres den af begivenheder i andre lande og påvirkes stærkt af disse omstændigheder, og det fører med sig, at vores daglige liv berøres og præges i mere eller mindre omfang.

Verdensøkonomien er inde i en rivende udvikling. Det har ført til en øget samhandel og investeringer på tværs af både landegrænser og kontinentalsokler. For os i Grønland medfører globaliseringen både krav om omstilling og muligheder for at udvikle nye erhvervsområder.

Den skærpede konkurrence og stagnerende priser har sat vores traditionelle hovederhverv i fiskeriet under pres. Det har skabt behov for øget produktivitet og lavere omkostninger. Det vil over de kommende år reducere antallet af arbejdspladser i erhvervet.

Samtidig åbner der sig nye muligheder inden for blandt andet udvinding af råstoffer, kommerciel udnyttelse af vores vandressourcer, samt turisme.

Udviklingen indenfor råstofindustrien tegner positive perspektiver for de kommende års erhvervsudvikling. I dag udvindes både guld og olivin på et rent kommercielt grundlag. Der er desuden fundet lovende forekomster af diamanter, rubiner, nikkel, molybdæn, bly og meget mere.

Vand fra indlandsisen har både en spændende historie og en høj kvalitet. I marts fik det grønlandsk-schweiziske selskab Greenland Spring Water ApS tilladelse til at udnytte vandet fra Lyngmarkskilden til produktion af mineralvand.

Vi har en storslået natur og en unik kultur, der kan give turister oplevelser for livet. I 2005 besøgte 33.000 turister Grønland. Flypriserne er på vej nedad og skabt nye spændende produkter for turisterne. I 2007 vil norske Hurtigruten endvidere starte turistsejls langs kysten.

Disse og andre områder kan skabe mange nye arbejdspladser og dermed bidrage til fremtidens vækst og velfærd. Omstillingen til fremtidens erhvervsstruktur kræver investeringer, internationale samarbejdspartnere og nye kompetencer hos arbejdsstyrken.

Det er vigtigt, at vi er klar til at gribe mulighederne for erhvervsudvikling og nye typer af arbejdspladser. Vi skal kunne udfylde fremtidens værdiskabende og videnstunge arbejdspladser. Vi skal derfor være mere selvforsynende med kvalificeret arbejdskraft. Det forudsætter, at vi alle til stadighed opkvalificeres og efteruddannes.

Det er også nødvendigt med en god og smidig infrastruktur i form af havne og lufthavne. Udvikling af infrastrukturen kræver imidlertid store investeringer. Lufthavnsbyggeri og havneudvidelser er store projekter, som Hjemmestyret hverken kan eller skal finansiere alene.

Lad mig derfor slå Landsstyrets principielle udgangspunkt fast. De borgere og erhvervsdrivende, som får glæde af investeringerne, skal betale hovedparten af udgifterne, mens finansieringen primært skal komme fra private investorer.

Verdensmarkedspriserne på olie og energi steg betragteligt i 2005, og de forventes ikke at falde nævneværdigt i de kommende år. Det er derfor blevet mere rentabelt at udnytte vedvarende energikilder, specielt vandkraft. Ved at investere i billig og vedvarende energi sikrer vi familierne og virksomhederne mere stabile elpriser.

For at sikre det nødvendige råderum til investeringer i uddannelse, infrastruktur og erhvervsudvikling er det nødvendigt med bæredygtige lønstigninger.

Højere løn skal begrundes i uddannelse og deraf følgende højere produktivitet.

Ved overenskomstforhandlingerne har landsstyret lagt vægt på, at nye realkompetencer hos den enkelte medarbejder skal medføre en lønfremgang. Det skal kunne betale sig at tage en uddannelse eller at opnå nye kompetencer til gavn for samfundsøkonomien.

Ved overenskomstforhandlingerne er Landsstyret tilfreds med at arbejdsmarkedets parter har udvist et reelt ansvar, især fra lønmodtagernes side har man med henblik på højnelse af uddannelsesniveauet hos lønmodtagerne og pensionsopsparing opnået gode resultater, som på en god måde understøtter Landsstyrets målsætninger.

Lad mig opridse hovedlinjerne i Landsstyrets finanslovsforslag for 2007.

Den økonomiske baggrund er et samfund i fremgang. Ledigheden er faldende, væksten er robust, Hjemmestyrets økonomi er solid, og indtægterne fra skatter og afgifter stiger.

For at fastholde denne udvikling er der behov for massive investeringer. I landsstyrets forslag til finanslov for 2007 lægges der op til et samlet underskud på 887 millioner kroner i årene 2007 til 2010.

Underskuddet kan dækkes ved at trække på Hjemmestyrets likviditet.

I forslaget er afsat i alt 600 millioner kroner til vandkraftværker i Sisimiut, Paamiut og Ilulissat, samt en tredje turbine i Nuuk. Pengene tilbagebetales af brugerne i form af renter og afdrag.

For at styrke fleksibiliteten på arbejdsmarkedet er endvidere afsat midler til en mobilitetsfremmende ydelse. Den skal mindske flytteomkostningerne for familier uden adgang til tiltrædelsesrejser og bohavflytning

Uddannelse og kompetenceudvikling er den bedste investering i fremtiden, vi som samfund kan vælge. I finanslovsforslaget for 2007 videreføres de seneste års fokus på uddannelsesområdet.

Og efter ønske fra Landstinget er selskabsskatten sat ned fra 35 pct. til 30 pct. Det vil styrke erhvervslivets konkurrenceevne.

Vi skal også huske samfundets svageste. I finanslovsforslaget er afsat penge til at forbedre folkesundheden, styrke indsatsen for udsatte børn og unge, og skabe bedre vilkår for pensionister.

I de seneste år har Grønland i stigende omfang indgået aftaler med andre lande, især fiskeriaftaler.

I 2005 ikraftsattes bemyndigelseslov om Grønlands selvstændige forhandling og aftaler med andre lande, og selvom indførelsen af denne lov kun synes at bekræfte praksis siden Hjemsstyrets indførelse, kan vi allerede nu se, hvorledes bemyndigelsesloven kan være til gavn for vort land. På trods af dette ønsker Landsstyret at vi skal have fuld ansvar og myndighed over alle udenrigsanliggender.

Vi har i årets løb opnået et markant resultat som Landstinget senere skal drøfte under den her samling. Det lykkedes Landsstyret at forhandle færdigt et nyt kapitel i vores relationer til EU. Siden 2002 har landsstyret forhandlet med EU-kommissionen om et nyt aftalegrundlag fra 2007. De overordnede målsætninger for forhandlingerne var at sikre en fortsættelse af fiskerirelationerne fra 2007 men med mindre økonomisk kompensati- on, som krævet af EU. En udvidelse af samarbejdsrelationerne mellem parterne, som krævet af landsstyret, samt at sikre, at Grønland i fremtiden vil modtage den samme årlige finansielle overførsel fra EU som hidtil, som er 42,8 mio. Euro. Landsstyret er tilfreds med resultatet af disse forhandlinger, som betyder, at vi udvider vores relationer med den vigtigste handels- og politiske partner.

Vores relationer med Nordamerika er også under fortsat udvikling. De bilaterale kontak- ter med USA og Canada er noget, som Landsstyret fortsat vil arbejde for bliver udvidet igennem Joint Committee samarbejdet med USA og bilaterale kontakter med Canada. Landsstyret er af den overbevisning, at relationer med disse lande vil gavne vores frem- tidige udvikling på vej mod større selvstyre i form af større handel og samarbejde inden- for uddannelse, forskning, kultur og teknologi. Vi har i det her land brug for, at udvikle vores menneskelige ressourcer og få overført ny viden, ideer og inspiration.

Indenfor et område, som Landsstyret i mange år har arbejdet for, nemlig oprindelige folks rettigheder kan vi også være stolte over endelig, at se et positivt resultat. Deklara- tionen for oprindelige folks rettigheder blev i foråret vedtaget af det nye Råd for Menne- skerettigheder og vi håber på, at et flertal i FN's Generalforsamling under deres samling dette efterår vil vedtage den. Det har taget mange år, at forhandle den på plads og Grønland er som bekendt en inspirationskilde for mange oprindelige folk rundt omkring i verden og har været deltaget aktivt i disse forhandlinger.

Vi kan mærke en stadig stigende interesse for vort land fra udenlandsk side. Den stigen- de interesse i de ressourcer vi har at byde på afspejler sig også i en stigende politisk in- teresse for, at med selvsyn se hvad det er Grønland kan byde på. Vi har i år som i de tidligere år budt velkommen til en række udenlandske besøg, som blandt andet havde vi besøg af en række amerikanske senatorer, såvel som besøg af repræsentanter fra vores nabolande fra i øst som i vest.

Disse kontakter er vigtige for Grønland da vi til stadighed har en interesse i, at udbygge vores relationer med vores nabolande i nord og i det arktiske da vi i fællesskab står overfor en række identiske problemstillinger indenfor miljø, infrastruktur, klimaændringer og behovet for større samhandel imellem os.

Som eksempel kan jeg nævne, at Grønland i juli måned indgik en aftale med Nunavut, som skaber rammer for en større kontakt og samarbejde indenfor handel og fælles pro- blemstillinger som vi deler med Nunavut.

Råstofsektoren fortsætter en positiv udvikling, som til dels har baggrund i stigende efter- spørgsel på verdensplan og dermed stigende markedspriser. Ligeledes ses nu også effek-

ten af Råstofdirektoratets mangeårige markedsføringstiltag overfor de internationale olie- og mineselskaber.

På indeværende tidspunkt er der i alt meddelt ca. 60 tilladelser til forundersøgelse og efterforskning indenfor både olie- og mineralområdet. De samlede efterforskningsudgifter på mineralområdet alene androg i 2005 ca. 190 mio. kr. hvilket er det højst registrerede niveau nogen sinde. Det er især aktiviteter indenfor efterforskning af diamanter, rubiner, guld, molybdæn og zink. Som en konsekvens af de tidligere års efterforskning, forventes der at blive åbnet yderligere miner inden for de næste par år.

Over sommeren har der endvidere været meget stor interesse fra verdens største olieselskaber i at deltage i prækvalifikationen til olieudbudsrunden i området vest for Disko. Der tegner sig et meget spændende forløb frem mod den endelige afgørelse af tildelingen, som kommer til at foregå sidst på året.

Grønland har aldrig haft så gode erhvervsudviklingsmuligheder, som tilfældet er i dag. Det skyldes især, at vi nu for alvor begynder at se positive resultater af den mangeårige indsats på at udvikle landets erhvervsmæssige potentialer i forhold til at få aktiviteter og indtægter på råstof- og turismeområdet til gavn for samfundet.

Fiskeri-, fangst- og landbrugserhvervene er fortsat Grønlands fokusområder, hvorfor det er nødvendigt med en række udviklingstiltag udover andre igangsatte initiativer. Landsstyret har derfor igangsat en række arbejder til støtte for strukturtilpasningerne.

De gældende regler om erhvervsstøtte til fiskeri-, fangst- og landbrugserhverv er fastsat i landstingsforordning af 2001 om støtte til fiskeri, fangst og landbrug. Under denne samling fremsætter Landsstyret et forslag til ændring. Der er flere årsager til ønsket om at revidere lovgivningen på området.

De overordnede formål med forslaget er at modernisere forordning og bekendtgørelse og gøre lovområdet tidssvarende, øge fleksibiliteten ved at regulere flere detaljer i, bekendtgørelsesform, indføre en ny og forenklet lånetype, reducere antallet af handlemuligheder i tilfælde af misligholdelse, forenkle landstingsforordningen, gøre landstingsforordningen letforståelig og ikke mindst gøre forordningen letanvendelig.

Landsstyret har noteret sig de seneste par års initiativer indenfor landbrugserhvervet, som vi er meget glad for. Vi er især tilfreds med, at der er flere og flere grønlandske landbrugere der forsøger sig med kvægavl med henblik på mejeri- og kødproduktion til hjemmemarkedet. Vi ved der er lang vej til selvforsyning og at vi desværre ikke kan konkurrere prismæssigt på importeret kød.

Landsstyret har også noteret sig de større og større mængder af afgrøder der ligeledes nydes i de grønlandske køkkener. Især kartoflerne er en succeshistorie der gerne må omtales vidt omkring. Foreløbige resultater fra de forskellige initiativer ser rigtig lovende ud og det må vi takke landbrugerne for.

Det er nu intentionen at det landbrugspolitiske oplæg søges fremmet til behandling på Landtingets forårssamling 2007.

Det er hensigten at dette landbrugspolitiske oplæg også skal indeholde forslag til de fremtidige finansielle rammer for landbrugserhvervet i finanslovene, og således vil det landbrugspolitiske oplæg kunne danne grundlag for de bevillingsønsker, der skal fremmes i forbindelse med forslag til Finanslov 2008 og de efterfølgende budgetoverslagsår.

Fangererhvervet går en spændende fremtid i møde med mange udfordringer. Landsstyret ser frem til anbefalingerne fra arbejdsgruppen, der har arbejdet videre med konklusioner fra den socioøkonomiske analyse af fangererhvervet, der blev offentliggjort sidste år.

Ikke mindst set i lyset i begrænsninger i fangsten af en række arter, og følgerne af klimaforandringerne, er det nødvendigt at iværksætte initiativer der fortsat kan sikre anstændige levevilkår og indtægtsmuligheder for fangerne.

Arbejdsgruppen vil blandt andet komme med anbefalinger vedrørende nye fangstformer, produktudvikling af grønlandske råvarer, samt forslag til fremtidige krav om en egentlig fangeruddannelse for at sikre en bæredygtig udvikling af erhvervet. Arbejdsgruppen vil også anbefale en ny lovmæssig definition af erhvervsfangeren, der i højere grad end i dag tilgodeser muligheden for alternative indtægtsmuligheder indenfor f.eks. turisme.

Landsstyret vil under denne samling fremsætte et forslag til landstingslov om fiskerifinansieringspulje hvis formål er at yde tilskud til egnede projekter efter landstingslovens bestemmelser til nybygninger samt til anskaffelser og moderniseringer af brugte fartøjer i det kystnære fiskeri. Endvidere har fiskerifinansieringspuljeloven til formål at give tilskud til innovative projekter, der kan skabe nye muligheder for det grønlandske fiskerierhverv.

Således er forslag til landstingslov om fiskerifinansieringspulje et nyt tiltag i forhold til tidligere og nuværende ordninger til støtte for det kystnære fiskeri finansieret af Grønlands Hjemmestyre.

I dag er der 39 fartøjer, hvoraf 6 med produktionstilladelse ombord, som forsyner landanlæggene med rejer.

Der skal forventes strukturtilpasninger i den kommende tid, idet kapaciteten er større selvom antallet af fartøjer er blevet reduceret. Landsstyret vil i relation til revision af fiskeriloven også vurdere spørgsmålet om indhandlingspligten på 25 % fra havgående rejetrawlere, ligesom kvoteflexproblematikken er sat under lup.

Landsstyret har ligeledes noteret sig udvalgets klare anbefalinger om sondring mellem kort og langt sigtede planer omkring reje kvoter generelt, således erhvervet gives mulighed for omlægning med indfasnings- og overgangsperioder såfremt Landsstyret måtte indføre ændringer på nuværende vilkår. Dette spørgsmål er Landsstyret meget bevidst om i relation til revisionen af fiskeriloven, som pågår i denne periode i samarbejde med fiskerierhvervet.

Landsstyret arbejder med en indførelse af hellefiskekvoter pr. 1. januar 2007, og dermed går vi ind i en ny epoke i dette fiskeri. De stigende fiskemængder de seneste år er også tegn på en øgende flådestørrelse i hellefiskefiskeriet, som Landsstyret vil gøre noget ved.

Rent konkret vil Landsstyret starte på en strukturtilpasning i samarbejde med erhvervet via midlerne i fiskeriudviklingspuljen. Der er stort behov derfor. Udover et ukendt antal joller og hundeslæder findes der 174 hellefiskefartøjer, hvoraf nogle også anvendes til krabbefiskeri.

Dette års indførelse af et tre måneders stop for krabbefiskeriet, hvor også det bæredygtige fiskeri er i fokus. Vi skal sikre vores fiskeriressourcer således at der i fremtiden er muligheder for at opretholde en udnyttelse af alle vores fiskerier.

Biologerne har anbefalet ikke at starte på torskefiskeriet på 2003-årgangen før i 2008. Landsstyret har accepteret denne anbefaling, selvom der foregår lokale fiskerier langs kysten på lokale bestande. Forinden den endelige beslutning om torskefiskeri eller ej, har Landsstyret nedsat en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra biologer, forvaltningen, industrien samt fiskerierhvervet, der er ved at udarbejde en forvaltningsplan for torskefiskeriet.

Da torsken ynder blandt andet at spise rejer, er det derfor nødvendigt at der i forvaltningsplanerne tages hensyn til økosystembaseret forvaltningsplaner for begge arter. Landsstyret afventer med spænding på anbefalingerne fra denne arbejdsgruppe.

Den nye rammeaftale mellem Grønland og EU er ligeledes på vej ind i en ny epoke, denne aftale strækker sig over 6 år og deler sig nu mellem en partnerskabsdel og en fiskeridel - samlet under en fælles aftale - "Kajakaftalen". Den samlede betaling fra EU forventes at være den samme, dette til trods for at fiskemængderne er reduceret.

De nævnte EU-aftaler vil blive forelagt Landstinget.

Grønland har aldrig haft så gode erhvervsudviklingsmuligheder, som tilfældet er i dag. Det skyldes især, at vi nu for alvor begynder at se positive resultater af den mangeårige indsats på at udvikle landets erhvervsmæssige potentialer til gavn for samfundet.

Vi ser i stigende grad en interesse fra udenlandske investorer til at være med til at trække større erhvervsprojekter i gang. Dette er positivt. Realiseringen af udviklingspotentialer sætter samtidig fokus på at få løst nogle uddannelsesmæssige og strukturelle flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet. Desuden skal vi blandt andet gennem erhvervsfremmeindsatsen bidrage til, at flere af vore egne virksomheder får indrettet sig efter de nye muligheder og krav, så de ikke alene bliver tilskuere til udviklingen, men tager aktiv del heri.

De kommende år bliver derfor en stor udfordring for erhvervslivet og arbejdsmarkedet. Vi vil givet se flere større erhvervsprojekter. Skal vi have den ønskede nytte af disse, skal underleverandører kunne omstille sig hurtigt, samt kunne udvikle og levere nye produkter og serviceydelser af høj kvalitet ud fra en skiftende efterspørgsel.

På Landstingets efterårssamling fremsætter Landsstyret et lovforslag omkring erhvervsmæssig udnyttelse og forskning omkring biologiske ressourcer, som forventes at åbne op for nye erhvervs muligheder. Lovforslaget ligger i pæn forlængelse af lov om eksport af is og vand, hvor en flerårig indsats nu begynder at vise positive resultater. Begge områder vil Landsstyret søge at videreudvikle i de kommende år.

På turismeområdet er der fokus på at fastholde den nuværende positive vækst inden for erhvervet samt at sikre en økonomisk og miljømæssig bæredygtig videreudvikling. Landstinget vil på denne samling få lejlighed til at behandle turismeområdet, når Landsstyremedlemmet for Erhverv, Arbejdsmarked og Erhvervsuddannelser fremlægger Turismpolitisk redegørelse 2006. Redegørelsen og den efterfølgende debat skal bidrage til udformningen af en turismestrategi for 2007 til 2010, der tager højde for de muligheder og udfordringer, som en stigende turismetilstrømning indebærer.

Områderne kræver i sagens natur en aktiv indsats fra både den offentlige og den private sektor. Dette indebærer også, at en øget uddannelsesmæssig indsats ikke alene sker fra oven i form af central planlægning i Hjemmestyret. Indsatsen skal være efterspørgselsorienteret, og nye tiltag bør derfor også ske i dialog med virksomhederne og i en vis udstrækning også foregå på virksomhederne. Eksempelvis står fiskerierhvervet overfor en markant omstrukturering indenfor de år som følge af en faldende beskæftigelse. Udfordringen for både erhvervslivet, kommunerne og Hjemmestyret er at kanalisere den frigivne arbejdskraft over i andre erhverv.

Energiområdet er i dag firkantet sagt præget af held i uheld. De stigende oliepriser har betydet, at Landsstyret har det som et vigtigt mål, at energiforsyningen på sigt i størst muligt omfang skal baseres på indenlandske energikilder. Landsstyret har planer om udbygning af bynære vandkraftsværker af flere grunde. Udbygningen giver miljømæssige fordele og vil mindske importen af dyr olie. Med andre ord giver det rigtig god mening at satse på større selvforsyning på energiområdet. Investeringerne på området gør vor

økonomi mere stabil og uafhængig, og efterhånden vil de resultere i, at de fleste større byer får deres energiforsyning fra vandkraft.

Stigende oliepriser og internationale forpligtelser til at nedbringe CO₂-udslippet har gjort, at Grønland har vist sig attraktiv som muligt land at placere større, stærkt energikrævende virksomheder i. Landsstyret er nu i dialog med et internationalt selskab for at få undersøgt, om det er muligt at etablere en energitung industri i Vestgrønland i form af et aluminiumssmelteværk. Der gennemføres i det kommende år en række undersøgelser, som også Landstinget vil få lejlighed til at tage stilling til. Herunder vil blandt andet miljø- og beskæftigelsesmæssige forhold indgå med vægt.

Således vil alene de kommende store investeringer på energiområdet kræve, at vi for alvor skal forberede os på at kunne tackle store udfordringer med at få tilvejebragt den nødvendige arbejdskraft, bl.a. via uddannelse.

Uddannelsesplanen er i fuld gang, og vi kan allerede se en udvikling. På de fleste områder er der en stigning i antallet af uddannelsesaktive. Der er kommet flere elever på landets gymnasier, flere praktikpladser, flere lærlinge og flere i gang med videregående uddannelser. Det ses især afspejlet i den større mængde af unge på uddannelsesstøtte. Realkompetencearbejdet er også begyndt, og voksenlærlingeuddannelsen er igangsat.

Arbejdet med at opkvalificere arbejdsstyrken er dog langt fra afsluttet endnu. Der skal blandt andet skabes nye redskaber til at afdække behovet for uddannet arbejdskraft på fremtidens arbejdsmarked. Der skal for eksempel bygges tidssvarende kollegier og strukturovervågningen på arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet skal styrkes betydeligt. Ansvar for at skabe en omstillingsparat og kompetent arbejdsstyrke ligger ikke alene hos politikere eller virksomheder. Også den enkelte har et ansvar at tilegne sig de nødvendige kompetencer.

I løbet af foråret har Hjemmestyret fået servicekontrakter på plads med alle kommunerne vedrørende de kommunale vejlednings- og introduktionscentre, "Piareersarfiit". I efteråret vil Piareersarfiits arbejde således være realiseret. Det betyder, at uddannelses- og jobsøgende har én indgang til oplysninger, vejledning og individuelt afstemte handlingsplaner. Arbejdet i Piareersarfiit skal ses i sammenhæng med indsatsen for at få flere i arbejde, få flere uddannet og i det hele taget få fremtidssikret landets arbejdsstyrke.

Opbygningen af Piareersarfiit er sket i et godt og tæt samarbejde med KANUKOKA og de enkelte kommuner, som forventeligt vil fortsætte fremover i det daglige arbejde ude i de lokale Piareersarfik.

Det er hele landets ansvar, at få uddannet og opkvalificeret arbejdsstyrken, derfor har Landsstyret udvidet det landsdækkende Kompetenceudviklingsråd med yderligere fire repræsentanter fra arbejdsmarkedsparter, således at endnu flere relevante parter får indflydelse.

Derfor opfordrer Landsstyret kommunerne, virksomhederne og interesseorganisationerne til at udarbejde en samlet erhvervs- og arbejdsmarkedsudviklingsplan for de enkelte regioner, der understøtter indsatsen for at højne kompetencerne generelt for befolkningen.

I den forbindelse lægger Landsstyret vægt på, at vi grundlæggende skal have fælles udgangspunkt og at resultaterne i forhold til indsatsen skal være målbare. Derfor bør uddannelsesniveaue og kompetencen for den grønlandske arbejdskraft der er de centrale deltagere kompetenceudviklingen og efteruddannelsen, sideløbende med arbejdet, registreres.

Kompetenceudvikling og efteruddannelse er en omfattende opgave, som alle i samfundet bør deltage. I den forbindelse vil Landsstyret sikre at selskaber, der er ejet og drevet af

Grønlands Hjemmestyre – inklusiv Grønlands Hjemmestyres centraladministration – fra nu af deltage i større omfang i dette politsik prioriterede arbejde.

I den forbindelse skal det sikres at Sulisartut Højskolia og Knud Rasmussenip Højskolia udnyttes bedre samt at KNAPK's velkørende kursusvirksomhed for fiskere og fangere øges, for det er nødvendigt at erhvervslivet i Grønlands hovederhverv følger med i dagens tekniske udvikling og i benyttelse af de nye tekniske udstyr.

Jeg vil ikke undgå at nævne to virksomheder, der oplærer med stor succes hjemmehørende og som er viser eksempler til efterfølgelse, og de er Royal Arctic Line A/S samt Hotel Arctic A/S i Ilulissat. Disse to selskabers uddannelsesindsats er prisværdige, fordi de i mange år fremsynede til at kunne se, hvor vigtig det er at uddanne hjemmehørende.

Landsstyret er ikke i tvivl om at kompetenceløft og efteruddannelse er den bedste vej til grønlandiseringen i virksomhederne – kun gennem større kompetence og uddannelse kan udefra kommende arbejdskraft erstattes af hjemmehørende.

Landsstyret er fast besluttet på at arbejde effektivt på gennemførelsen af grønlandiseringen af arbejdsmarkedet.

I forbindelse med dannelsen af Landsstyrekoalitionen har Atassut, Inuit Ataqatigiit og Siumut indgået følgende aftale om det grønlandske sprog:

Vort grønlandske sprog er det grundlæggende sprog for det grønlandske folk og vil til alle tider være hovedsproget i Grønland. Landsstyret agter at udforme en klar grønlandsk sprogpolitik.

Landsstyret agter at udforme klare retningslinier for anvendelsen af det grønlandske sprog i den offentlige administration. Heri skal indgå følgende klare retningslinier:

- En slankning af administration
- Anvendelse af grønlandsk uddannet personale
- Klare retningslinier for ansættelseskrav
- Tibud til ikke-grønlandsksprogede ansatte om videreuddannelser på grønlandsk

Derfor agter Landsstyret at tage de nødvendige skridt for at realisere indholdet i koalitionsaftalen.

Som følge heraf vil brugen af det grønlandske som det grundlæggende sprog og som hovedsprog blive forstærket i den offentlige service og i møder.

Gennem arbejde viser vi vores identitet og personlig værd, og gennem denne bliver vi vejet og vurderet af vore medmennesker, og vi tager som regel udgangspunkt i arbejds- evnen, når vi vurderer vores livskvalitet og hvor godt et liv vi har.

Det er Landsstyrets politik, at udnyttelsen af de levende ressourcer i vores land skal baseres på princippet om bæredygtighed og anvendelse af forsigtighedsprincippet. Derved sikres, at både vi og vores efterkommere kan nyde godt af vores lands ressourcer.

At vi har en unik natur – som det er værd at passe på – må vi aldrig glemme. Og vi kan være stolte af at vise vores smukke natur frem for turisterne. Et godt eksempel på dette er Ilulissat Isfjord, som i forbindelse med optagelsen på UNESCO's Verdensarvsliste har tiltrukket flere turister til området. Her er det vigtigt at kunne holde balancen, således at den unikke natur bevares, samtidigt med at der udvikles en bæredygtig turisme, og at lokalbefolkningen også kan nyde godt af området, både til rekreative formål, samt i forbindelse med fiskeri og jagt.

Vedrørende udnyttelsen af de levende ressourcer og beskyttelsen af særlige naturområder ønsker Landsstyret fortsat at sætte fokus på oplysning og dialog med befolkningen om, hvorledes vil i fremtiden skal beskytte vores natur og miljø.

Landsstyrekoalitionens kommende års indsatser regionalt og globalt vil i høj grad være afhængige af vor egen formåen og prioriteringer. Én af udfordringerne er spørgsmålet om Grønland fra og med 2007 vil kunne påtage sig formandsskabet i CAFF.

Der er behov for en stor indsats for at sikre en tidssvarende affaldshåndtering, som er miljø- og sundhedsmæssig forsvarligt. Den kommende reviderede affaldshandlingsplan sætter klare mål for, hvad vi ønsker at opnå de næste mange år samt synliggør, hvilke omkostninger der er forbundet herved.

Ved gennemførelsen af revideringen af affaldshandlingsplanen vil vi have grundlag til at gennemføre nye ordninger.

Klimaændringerne medfører, at samfundsforholdene i Grønland vil ændre sig i fremtiden såvel kulturelt som økonomisk.

Allerede på nuværende tidspunkt kan vi konstatere begyndende ændringer, som både kan ses og mærkes.

Klimaændringerne mærkes først i det arktiske natur og vi har overfor verdenssamfundet gennem samarbejde en forpligtelse at lade dem følge med i klimaændringerne. Hvis vi skal gennemføre dette tilfredsstillende, må vi fortsat anstrenge os.

Vi skal derfor i modsætning til verdenssamfundet indstille os hurtigere på ændringerne.

På boligområdet har Landsstyret en række boligpolitiske tiltag. For det første er leverancen af selvbyggersæt for perioden 2007 til 2012 i udbud. Der er for perioden som helhed en forventning om, at der kan opføres mere end 300 nye selvbyggerhuse. Landsstyret finder, at det er vigtigt, at selvbyggerne tager opgaven alvorligt, og uden ugrundet ophold går i gang med at opføre selvbyggerhuset til gavn og glæde for familien.

Det er ligeledes vigtigt, at selvbyggerne holder sammen og understøtter og hjælper hinanden. Selvbyggeri er en gammel tradition, der videreføres og til stadighed udvikles. Selvbyggeri er en tradition, som vi i fællesskab bør værne om.

Landsstyret finder at flere og flere borgere bør benytte muligheden for at boligforsyne sig selv. Det er vigtigt, at de borgere, der har ressourcerne og mulighederne, også påtager sig opgaven. De offentlige boliger skal forbeholdes de borgere, der ikke har de nødvendige ressourcer eller muligheder for at boligforsyne sig selv.

Der kan ikke herske tvivl om at Landsstyret fører en aktiv transportpolitik. På Landstingets Efterårssamling 2004 fremlagde Landsstyret en handlingsplan for en fokuseret indsats på transportområdet. Med udgangspunkt i denne handlingsplan er der sat en lang række initiativer i gang. Blandt andet er der etableret samarbejde med Danmark Tekniske Universitet, Grønlandshavnen i Danmark er efter mere en 30 år sendt i udbud, der er gjort en stor indsats for at forebygge ulykker til søs, den centrale planlægning er styrket, og bygning af en lufthavn i Paamiut er godt i gang. Endelig, men ikke mindst, forberedte Landsstyret i 2005 en markant ændring af servicekontraktstrukturen og sikrede en udmøntning af betydelige besparelser af Landkassens tilskud til transport til fordel for indsatsen på uddannelsesområdet.

Ændringer i trafikstrukturen trådte i kraft fra 2006. Som en indirekte konsekvens af disse ændringer, har vi været vidne til en række spændende initiativer på såvel søfarts- som luftfartsområdet. Det er sådanne initiativer, som i samspil med Air Greenlands A/S' pro-

dukter, herunder åbningen af en ny rute til Baltimore, skal sikre en positiv udvikling af den grønlandske luftfart. I denne sammenhæng er det vigtigt at gøre sig klart, at øget rejseaktivitet på ruter til og fra Grønland vil få en afsmittende effekt på den interne trafik til gavn for både den enkelte rejsende og for den voksende turistbranche.

Det er min opfattelse, at Landsstyret i samarbejde med Landstinget i høj grad kan være med til at understøtte en positiv udvikling i søfarten og luftfarten ved at sikre de bedst mulige rammebetingelser. Landsstyret vil derfor på denne Landstingssamling fremlægge sine perspektiver for Grønlands fremtidige infrastruktur. Det er Landsstyrets intention, at Landstinget på baggrund af disse perspektiver får mulighed for grundigt at drøfte de centrale beslutninger på de kommende samlinger.

Der skal ikke herske tvivl om, at Landsstyret også fører en aktiv politik på telekommunikationsområdet. På Landstingets forårssamling i år blev Landsstyrets forslag til ny landsstingsforordning om telekommunikation og teletjenester 1. behandlet og foran os venter 2. og 3. behandlingen af forslaget. Det er vigtigt at huske på, at Landsstyret med dette forslag til en rammelov ønsker at skabe tidssvarende og fleksible rammer for telemarkedet i Grønland, som giver mulighed, for at eksisterende og nye virksomheder kan skabe innovative tjenester til gavn for samfundet.

På anlægsområdet har Landsstyret som målsætning, at anlægsopgaver i videst mulig omfang skal lægges ud til kommunerne. Dette skal ske i takt med, at kommunerne bliver i stand til at varetage opgaverne.

Dette er allerede sket i et begrænset omfang, og der arbejdes netop nu med at få etableret en aftale med Nuuk Kommune om at kommunen selv skal varetage byggeriet af den nye skole i Qinngorput.

Landsstyret har store forhåbninger til, at kommunerne kan gå ind og yde en indsats på dette område, specielt når kommunerne bliver sammenlagt i større enheder.

Gennemførelse af projektering af bygge- og anlægsopgaver gælder for alle bygge- og anlægsopgaver, og efter en projektering foretages der udlicitation med udgangspunkt i disse. Landsstyret er vidende om at størstedelen af bygge- og anlægsprojekteringen bliver udført af uddannet personale, som har bopæl uden for Grønland.

Med henblik på at alle sådanne opgaver i fremtiden bliver lavet i Grønland, agter Landsstyret at udarbejde en handlingsplan, hvor herværende virksomheder, som allerede udfører sådanne opgaver samt uddannelsesinstitutioner deltager i udformningen af nye regler.

I disse dage er Grønlands gejstlighed samlet til konvent i Tasiilaq, hvor man ud over at drøfte kirkelige spørgsmål også diskuterer hvad kirken kan gøre for at styrke samfundet. I koalitionsaftalen er der lagt op til en større grad af indflydelse for menighedsrepræsentationerne. Arbejdet vedrørende kirkens styrelse er godt i gang og den endelige rapport forventes færdig i 2007.

Undervisning og uddannelse har høj prioritet i Landsstyret, og der kommer til at ske meget på dette område i det kommende år. Et af punkterne i koalitionsaftalen er Meeqqerivitsialak – Den gode børnehaven. Det indledende seminar har været omtalt i medierne, og arbejdet skal resultere i en række aktiviteter, der vil gavne ude i institutionerne og være til glæde for både børn, forældre og ansatte.

Atuarfitalak, den gode skole, har nu kørt i 3 år. Den massive efter- og videreuddannelse af folkeskolens lærere fortsætter. Reformen er en proces i stadig udvikling og vækst. Der er mange spændende aktiviteter i gang - både i Inerisaavik og ude på skolerne. En aktivitet, som landsstyret ser frem til med spænding er de forestående trintest som

fremover skal afholdes ved udgangen af 3. og 7. klasse. Disse test skal først og fremmest støtte elever, lærere og forældre til at kunne foretage hensigtsmæssige valg mhp. planlægning og gennemførelse af en undervisning, der er tilpasset elevernes individuelle behov og forudsætninger. Desuden vil disse test udgøre grundlaget for Inerisaviks/Institut for uddannelses fremtidige forskningsaktiviteter, således at skolerne indbyrdes kan begynde at lære af hinandens erfaringer og udviklingsbestræbelser.

Arbejdet med reformen af de gymnasiale uddannelser er også i fuld gang. Der er nedsat en arbejdsgruppe, der blandt andet arbejder med en fremtidig hjemtagning af området, ændret struktur, mere smidig meritmulighed mellem de forskellige studieretninger, og ændrede evalueringsformer. Reformen skal udformes efter de samme principper som i Atuarfitalak reformen.

På GU-området er der i år dimitteret et rekordstort antal studenter. 182 i alt her i Grønland, 2 internationale studenter fra Canada samt 16 ét-årige kursusstudenter. Samtidigt er der i år på de almene GU-skoler også slået rekord i gennemførselsprocent. 71% af de elever, der startede for 3 år siden har gennemført GU på normeret tid. Det er det højeste tal siden 1994.

Landsstyret har godkendt, at også udenlandske folkeskolelærere kan få arbejde i Grønland. Ikke alene kan lærere uddannet i Norden ansættes på lige fod med grønlandske og danske lærere, men også amerikanske lærere, der er godkendt nationalt i USA, kan ansættes her. Arbejdsgruppen for godkendelser fortsætter med at undersøge andre læreruddannelser.

De videregående uddannelser er inde i en spændende proces. Professionsuddannelserne vil blive omdannet til professionsrettede bacheloruddannelser, der fremover vil være forskningsbaserede og tilknyttet Ilisimatusarfik. Således vil læreruddannelsen, socialrådgiveruddannelsen og sygeplejerskeuddannelsen i år køre efter nye studieordninger. Det er planen, at flere af uddannelserne også fysisk flytter sammen med Ilisimatusarfik, når byggeriet af universitetsparken er fuldendt.

Landsstyret planlægger at afholde en uddannelseskonference i november og ser frem til en frugtbar dialog med aktører og eksperter både her fra landet og fra udlandet inden for uddannelsesområdet.

Med udgangspunkt i kulturredegørelsen fortsætter arbejdet med de opfølgende handleplaner på en række områder indenfor kulturen. I dette arbejde prioriteres især teater- og litteraturområdet. Landsstyret har også planer om i samarbejde med Katuaq specielt at styrke informationsområdet indenfor musiklivet ligesom det videre arbejde med kulturområdet vil ske i tæt samarbejde med kulturrådet og relevante foreninger og organisationer.

Vedrørende idrætsområdet ønsker landsstyret i tæt dialog med idrættens råd og organisationer undersøge mulighederne for en hensigtsmæssig koordinering af fælles administrative resurser.

På sprogområdet er igangsat arbejdet med udarbejdelsen af en integrationslov og sprogpolitik. Arbejdet vil ske i tæt samarbejde med sprognavn og sprogsekretariat.

International Polar År bliver en begivenhed, der sætter Grønland på det forskningsmæssige verdenskort. Det finder sted fra 1. marts 2007 til 1. marts 2009. Formålet er at skabe ny viden om de fysiske, biologiske og samfundsmæssige forbindelser mellem de polare områder og resten af verden. Der er stor international interesse for at udføre forskning i Grønland. 140 internationale konsortier har formuleret forskningsprogrammer, som berører Grønland. Grønlandske forskere har dannet en national IPÅ-komité, der sammen

med Landsstyret deltager i det internationale planlægnings samarbejde med det formål at markere Grønland i samarbejdet.

Ejerskabet til forskningsstationen Zackenberg i Nordøstgrønland overgår til Grønlands Hjemmestyre i dette efterår samtidig med færdiggørelse af ny bygninger, der er finansieret af Aage V. Jensens Fonde. Asiaq deltager i forskningen på Zackenberg gennem et klimaovervågningsprogram. Forskningen ved Zackenberg vil få en vigtig rolle i International Polar År.

Børn og deres familiers vilkår er et af de vigtigste emner i de seneste års debat i samfundet, ikke mindst vilkårene for børn og familier, hvor der er brug for en ekstra indsats. Landsstyrekoalitionens målsætning er at gøre en særlig indsats ud fra disse realiteter.

Den ekstra indsats skal have både kortsigtet og langsigtet karakter, og den skal være tilpasset de grønlandske realiteter, ligesom opkvalificering af den eksisterende arbejdsstyrke på området skal tilgodeses.

Landsstyret har igangsat to konkrete projekter, der skal forbedre børns livskvalitet og beskytte deres rettigheder.

Der iværksættes en oplysningskampagne om omsorgssvigtede børn og unge både igennem medierne og lokalt i samfundet. En psykolog skal sammen med en socialkonsulent rejse rundt i de forskellige kommuner. Der er planer om lokale indsatser på tværs af faggrupper, inkl. medarbejderne i bygderne. Aktiviteterne bliver i form af kurser og borgermøder. Rejseaktiviteterne starter i september 2006 og forventes at løbet frem til og med 2007.

Familierådgivning skaber mange muligheder for udvikling både for børn og for familier som helhed. Som et supplement til eksisterende tilbud har landsstyret fundet det vigtigt at etablere en anonym familierådgivning. Denne åbnede medio august. Nu har familier med børn langs kysten mulighed for at få gratis rådgivning pr. telefon. Der sidder professionelle socialrådgivere på den anden side af røret, og yder råd og vejledning. Målgruppen er familier med børn, herunder nybagte forældre, enlige forældre og unge forældre, som har behov for råd og vejledning ved usikkerhed om bl.a. opdragelse. Det skal i den forbindelse understreges at ansvarsbevidste voksne også søger hjælp hos andre.

Gennem de seneste år har der været et bredt politisk ønske om at forbedre forholdene for landets pensionister.

En forbedring af alderspensionisternes forhold har længe været et prioriteret område for alle partierne i Landstinget, og er blevet diskuteret på de sidste mange landstingssamlinger. Det er Landsstyrets opfattelse, at det er vigtigt, at der dannes et bredt politisk flertal, for at en revision kan blive holdbar også på lang sigt.

Landsstyret har derfor ønsket en diskussion af pensionsområdet her på Efterårssamlingen, og nedsatte derfor i sommeren 2006 en hurtigtarbejdende embedsmandsarbejdsgruppe, bestående af repræsentanter fra Familiedirektoratet, Økonomidirektoratet og Skattedirektoratet. Arbejdsgruppen har haft som formål, at udarbejde en redegørelse der belyser pensionsområdet, herunder fremkommer med konkrete forslag til, hvorledes et fremtidigt pensionssystem kan indrettes.

Landsstyret ser frem til debatten og håber vi får en positiv og konstruktiv debat med fokus på de ældres vilkår og muligheder. Det er meningen, at pensionsdebatten på denne Landstingssamling skal munde ud i et forslag til ny landstingsforordning om alderspensionister på Forårssamlingen 2007.

Landsstyret fremsætter forslag til ny landstingsforordning om offentlig hjælp. Forslaget er en præcisering og forenkling af gældende landstingsforordning om hjælp fra det offentlige, ligesom der er tilføjet nye bestemmelser. Forslaget følger endvidere op på anbefalingerne fra Socialreformkommissionens betænkning fra 1997. Forslaget er del af en større reform af arbejdsmarkedsområdets ydelser, hvor det afgørende er en aktiv indsats over for de svageste arbejdsledige samtidig med, at det altid skal kunne betale sig at arbejde og få en uddannelse.

Landsstyret har som led i koalitionsaftalen besluttet, at der skal udformes et Folkesundhedsprogram. Det forberedende arbejde er pågået i en demokratisk proces, som har strakt sig over flere år, og her under dette møde fremlægges resultatet i form af beslutningsforslag til et Folkesundhedsprogram for årene 2006 til 2012.

Folkesundhed handler om det hele menneske, hvor både fysisk og psykisk sundhed, levemåder og åndelig styrke samtænkes. Sundhed er et godt liv med fravær af sygdom. Befolkningens sundhed er derfor er kollektivt ansvar.

Grønland har tidligere stået overfor store sundhedsmæssige udfordringer, for eksempel bekæmpelsen af tuberkulosen, som er løst i fællesskab, og Folkesundhedsprogrammet skal virke i samme ånd, blot endnu bredere.

Folkesundhedsprogrammet 2006 til 2012 sætter fokus på de vigtigste at nutidens sundhedsproblemer, som alle kan forebygges, fordi de skyldes den måde vi lever vort liv, og det vi spiser og drikker. Visionen for Folkesundhedsprogrammet er Inuuneritta – lad os få et godt liv.

For at opfylde Landsstyrets mål om at øge kvaliteten i sundhedsvæsenets ydelser og virkeliggøre en mere lige adgang for alle, er sundhedsvæsenet yderligere i gang med en lang række tiltag. Her skal blot nævnes digitalisering af røntgen, elektronisk patientjournal og telemedicin fase 2, samt en udredning omkring mulighederne for hjemtagning af dialyse, der blev igangsat primo 2005.

I begyndelsen af denne uge, blev det overfor grønlandske samfund oplyst, at forskningsundersøgelser viser, at 28 procent af piger, inden de blev 15 år, har været udsat for krænkelser og seksuelt misbrugt.

Uden at komme ned i enkelthederne forskningsresultaterne, er det skrækkeligt forskræmmende man at høre sådanne oplysninger og dette tingenes tilstand kan på ingen måde accepteres.

Jeg fremførte tidligere at Landsstyret i de kommende år vil, som supplement til det nuværende arbejde, komme med omfattende tiltag, med henblik på at dårlig levevis med stor alkoholdforbrug, hashmisbrug, ludomani, selvmord blandt os, misbrug af andre helbredsskadelige euforiserende stoffer, seksuelmisbrug af mindreårige og misrøgt af mindre børn, der afkræfter familier, kan erstattes med godt livevis.

I den forbindelse er Landsstyret er helt opmærksomme på, at forebyggelsesmetoderne fortsat skal ændres og tilpasses samt at tiltag skal have effekt. Det er Landsstyrets opfattelse, at det på trods af at forebyggelsestiltag og behandlings- og hjælpetilbud er synlige, at disse skal være meget mere synligt og at hurtig indsats i krisesituationer fortsat skal forbedres.

En af vejene til et godt, glad og sundt liv er sporten. Derfor vil jeg på vegne af Landsstyret rette en tak til de mange frivillige i sportsforeningerne langs kysten – I er dem, der er med til at vise vej til et godt, glad og sundt liv, og er med til at have håbet tændt – tak.

Vi kan sagtens blive materielt rige, men det er nødvendigt, at vi også til stadighed bliver åndeligt rigere og stærkere – derfor må vi styrke indsatsen for menighederne fra centralt hold og menighederne imellem, samtidig med at der banes vej for at vilkårene for forfattere, digtere, skuespillere, sangere, musikere, kunstnere og andre kan blive bedre.

Ærede Landstingsformand, ærede Landstingsmedlemmer, med disse ord i åbningstalen ønsker jeg på vegne af Landsstyret Landstinget god arbejdslyst i dets efterårssamling. Vi håber at denne Landstings efterårssamling vil skabe gode resultater til gavn for Grønland og dets befolkning.

Tak.